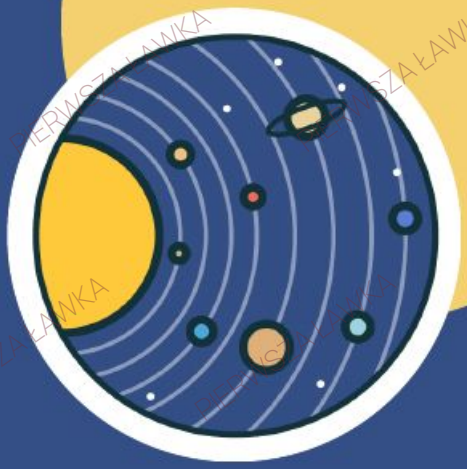
PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY (PODSTAWA 2026) · PRZYRODA · KLASA 6

Dział 1. Ziemia we Wszechświecie i pogoda

Układ Słoneczny, ruch obrotowy i obiegowy Ziemi, fazy Księżyca, zaćmienia Słońca i Księżyca, pory roku, orientacja w terenie, składniki pogody i ich pomiar, chmury i opady, obserwacje klimatyczne. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Ziemia we Wszechświecie i pogoda – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 11 pkt
2	**Ziemia we Wszechświecie i pogoda – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 18 pkt
3	**Ziemia we Wszechświecie i pogoda – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 16 pkt
4	**Ziemia we Wszechświecie i pogoda – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 8 pkt
5	**Sprawdzian: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – grupa A** 20 minut · 16 pkt	4 zad. 16 pkt
6	**Sprawdzian: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – grupa B** 20 minut · 16 pkt	4 zad. 16 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Ziemia we Wszechświecie i pogoda – najważniejsze wiadomości

KARTA 1/6

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Przypomnij sobie

- **Układ Słoneczny** tworzy Słońce i krążące wokół niego osiem planet: Merkury, Wenus, Ziemia, Mars, Jowisz, Saturn, Uran, Neptun. Cztery pierwsze to planety skaliste, cztery dalsze – gazowe olbrzymy.
- **Słońce** jest gwiazdą – samo świeci, bo zachodzą w nim reakcje wydzielające ogromne ilości energii. Planety i Księżyc **nie świecą**; widzimy je, bo odbijają światło słoneczne.
- **Ruch obrotowy** – Ziemia obraca się wokół własnej osi w ciągu doby (24 h). Skutki: następstwo dnia i nocy, pozorna wędrówka Słońca po niebie, zmiana długości i kierunku cienia.
- **Ruch obiegowy** – Ziemia okrąża Słońce w ciągu roku (365 dni i około 6 godzin). Ponieważ oś Ziemi jest nachylona, promienie słoneczne padają na półkule pod różnym kątem i powstają **pory roku**.
- **Księżyc** obiega Ziemię w około 27 dób, a pełny cykl jego faz trwa około 29,5 doby. Widoczna część oświetlonej tarczy zmienia się – to **fazy**: nów, pierwsza kwadra, pełnia, ostatnia kwadra.
- **Zaćmienia**: **zaćmienie Słońca** zachodzi, gdy Księżyc (w nowiu) znajdzie się dokładnie między Słońcem a Ziemią i rzuci na Ziemię cień. **Zaćmienie Księżyca** zachodzi, gdy Ziemia znajdzie się między Słońcem a Księżycem (w pełni) i Księżyc wejdzie w cień Ziemi. Na Słońce patrzymy wyłącznie przez specjalne filtry – nigdy przez okulary przeciwsłoneczne ani lornetkę.
- **Orientacja w terenie**: kierunki główne to północ, południe, wschód i zachód. Wskazuje je igła kompasu (koniec oznaczony literą N, zwykle czerwony – północ), a przybliżenie daje Słońce: wschodzi na wschodzie, w środku dnia (w południe słoneczne – zimą około godz. 12, latem około 13) jest najwyżej nad południem, zachodzi na zachodzie. W południe słoneczne cień jest najkrótszy i wskazuje północ.
- **Składniki pogody**: temperatura powietrza (termometr, °C), ciśnienie (barometr, hPa), wiatr – kierunek i prędkość (wiatrowskaz, wiatromierz), wilgotność (higrometr), zachmurzenie (obserwacja), opady (deszczomierz, mm). Wiatr nazywamy od strony, **z której wieje**: wiatr zachodni wieje z zachodu na wschód.
- **Mapa pogody** pokazuje pogodę w danej chwili: symbol słońca lub chmury – zachmurzenie, krople pod chmurą – deszcz, płatki – śnieg, liczba ze znakiem °C – temperaturę, strzałka – kierunek wiatru, liczba z hPa – ciśnienie. Średnie ciśnienie nad morzem to około 1013 hPa: niższe zwykle oznacza chmury i opady, wyższe – pogodę słoneczną.
- **Chmury i opady**: unoszące się powietrze ochładza się, para wodna skrapla się na drobinach pyłu i powstaje chmura. Gdy krople wody lub kryształki lodu w chmurze urosną i staną się dostatecznie ciężkie, spadają jako deszcz, śnieg lub grad. **Pogoda** to stan atmosfery w danej chwili, **klimat** – przeciętny przebieg pogody z wielu lat.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Ziemia we Wszechświecie i pogoda – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 8 pkt

Pamiętaj: para wodna skrapla się i powstaje chmura

1 **Przeczytaj notatkę i wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Dziennik obserwacji

Ania przez cztery dni notowała pogodę. Poniedziałek: 1018 hPa, bezchmurnie, 21 °C. Wtorek: 1016 hPa, małe zachmurzenie, 22 °C. Środa: 1011 hPa, pochmurno, 19 °C. Czwartek: 1004 hPa, deszcz, silny wiatr, 15 °C.

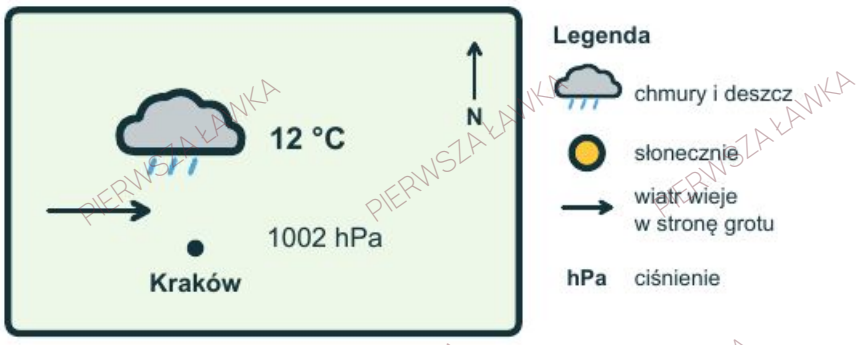
Tekst własny

1.1 **Opisz, jak zmieniało się ciśnienie w ciągu tych czterech dni.** ___ / 2 pkt

1.2 **Wyjaśnij, jaki był związek między ciśnieniem a pozostałymi obserwacjami.** ___ / 3 pkt

1.3 **Przewiduj, jaka pogoda byłaby w piątek, gdyby ciśnienie wzrosło do 1015 hPa.** ___ / 2 pkt

2 **Odczytaj z fragmentu mapy pogody dane dla Krakowa. Pogodę w Krakowie najlepiej opisuje zdanie** ___ / 1 pkt

A. słonecznie i sucho, wiatr zachodni, ciśnienie niższe od średniego

B. pochmurno i deszczowo, wiatr zachodni, ciśnienie niższe od średniego

C. słonecznie, wiatr wschodni, ciśnienie wyższe od średniego

D. pochmurno i deszczowo, wiatr wschodni, ciśnienie wyższe od średniego

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 16 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 16 pkt

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Zapisy ze stacji pomiarowej

Stacja meteorologiczna w pewnej miejscowości podała roczne sumy opadów: 2022 – 610 mm, 2023 – 545 mm, 2024 – 498 mm, 2025 – 462 mm. Średnia z lat 1991–2020 wynosiła 620 mm.

W tym samym okresie średnia roczna temperatura powietrza w tej miejscowości wzrosła z 8,4 °C do 9,6 °C.

Tekst własny

1.1 **Opisz kierunek zmian sum opadów w latach 2022–2025 i oblicz, o ile milimetrów zmniejszyła się suma opadów w tym czasie.** ___ / 2 pkt

1.2 **O ile milimetrów suma opadów z 2025 roku była niższa od średniej wieloletniej?** ___ / 2 pkt

1.3 **Wyjaśnij, dlaczego pojedynczy suchy rok nie świadczy jeszcze o zmianie klimatu.** ___ / 3 pkt

2 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Pełny cykl faz Księżyca trwa około 29,5 doby.	P	F
2. Wzrost ciśnienia zapowiada zwykle pogorszenie pogody.	P	F
3. Prędkość wiatru mierzymy wiatromierzem.	P	F

3 **Podaj trzy skutki, jakie dla rolnictwa może mieć kilka takich suchych lat z rzędu.** ___ / 3 pkt

4 **Uzupełnij zdania.** ___ / 3 pkt

1. Ziemia obiega Słońce w ciągu _____.
2. Koniec igły kompasu oznaczony literą N wskazuje _____.
3. Wysokość opadu podajemy w _____.

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Ziemia we Wszechświecie i pogoda – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6 (nowa podstawa)

Podgląd pokazał 4 z 11 stron. Pełna wersja: 11 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 18 pkt
- Karta 3: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – utrwalenie – 5 zadań, 16 pkt
- Karta 4: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – w praktyce – 2 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – grupa A – 4 zadania, 16 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Ziemia we Wszechświecie i pogoda – grupa B – 4 zadania, 16 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/przyroda-klasa-6-dzial-01-ziemia-we-wszechswiecie-i-pogoda-zestaw-nowa-podstawa